

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2020-717

13.10.2020

Tryg Forsikring NUF

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Helikopterpilot– selvstendig tinnitus og hyperacusis? – larmskade - yfl. § 11 bokstav b og c.

Forsikrede har jobbet som helikopterpilot i ca. 30 år. I perioden 2007-2008 opplevde han flere episoder med blant annet øreverk, øresus og "lett tinnitus bilat". Dette ble forklart med mye støyeksponering på jobb og forsikrede ble i en periode sykemeldt. I 2016 ble han sykemeldt på nytt grunnet plager med tinnitus og hyperacusis. Det oppstod uenighet mellom partene om det forelå en støyskade, i så tilfelle når støyskaden ble påvist og om tinnitus og hyperacusis var dokumentert før støyskade ble påvist. Partene var også uenige om tinnitus og hyperacusis kunne gi rett til erstatning etter yfl. § 11 bokstav c. Selskapet tilbød forsikrede erstatning basert på 100 % grunnerstatning og 5 % ménerstatning. Tilbudet ble avslått, men selskapet utbetalte likevel 100 % grunnerstatning av prosessøkonomiske hensyn, uten å akseptere verken ansvarsgrunnlag eller årsakssammenheng. Saken reiste spørsmål om forsikredes hørselsnedsettelse, tinnitus og hyperacusis ga rett til ytterligere utbetaling. Nemndas flertall konkluderte med at tinnitus og hyperacusis kunne gi rett til erstatning etter yfl. § 11 bokstav c. Videre konkluderte et flertall i nemnda med at utbetalingstidspunktet måtte anses som oppgjørstidspunktet for fremtidstapet i denne saken. Forsikrede ble gitt delvis medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1965, helikopterpilot) har arbeidet som helikopterpilot i ca. 30 år. Det fremgår av fastlegejournalen 3.7.07 at han har "hatt smerter i hø. øre som kommer og går" siste 4-5 måneder. Det heter videre "mye støyeksponering" ifm. jobben. Forsikrede ble henvist til ØNH spes. dr. med. L. som 9.7.07 uttaler at forsikrede blir mest utsatt for støy:

mot høyre øre. Merker smerter dypt i øre etter støypåvirkning, 90 % hø. side. Gir seg etterhvert, blir gradvis bedre i fly-fri perioder. Kolleger har lignende plager. Har noe øresus, men høres bare når det er stille ...

Funn:

... hørsel måles innenfor normalområdet ve (laveste punkt 20 dB ved 2000 Hz), på hø. side kommer han ned til 30 dB for 8000 Hz. ...

Fastlegen noterte 23.9.08 at det fremdeles stakk i høyre øre, og en "lett tinnitus bilat". Den 7.10.08 er notert at forsikrede har mindre øreverk, men at susingen var samme som før. "I helikopteren er det 128 db. Samt vibrasjon". Det fremgår av notat 10.11.08 at forsikrede: "Har nå hatt hjelm med støyreduksjon og klart seg bra. Så ble hjelmen ødelagt og han fikk problemer med smerter igjen. Også endel HF tinnitus som kamufleres lett og er lite plagsom. ...".

I Melding om arbeidsrelatert sykdom til arbeidstilsynet, utfyllt 10.11.08 av dr. L. nevnes "Øresus/øresmerter", og "mindre hørselstap". Arbeidsmiljøfaktoren oppgis som "Ekstrem støy fra helikoptre". Diagnosekodene er H93.1/H83.3 dvs. hhv. "Øresus" og "Virkninger av støy på indre øre. Akustisk traume Støyfremkalt hørselstap".

I epikrise fra B. ØNH 3.12.08 heter det:

...

Toneaudiogram Normal hørsel. Lite diskanttap dxt.

Taleaudiogram Viser god diskriminasjon bil.

Tinnitus analyseres subjektivt til 6000 Hz og maks 5 dB

Vurdering

Han har en avtagende tinnitus som er lite plagsom nå. Hørsel er ok. Dersom han benytter veltilpasset Alpha-hjelm med custom-fit ørepropper eller CEP ørepropper inefor er han så godt beskyttet mot støyskade som mulig. Det er naturligvis umulig å garantere mot utvikling av støyskader eller tinnitus, men jeg vil tro at risikoen er liten. Etter min mening bør han kunne starte opp og fly igjen og bør da begynne 50 % flygende stilling. Han informeres om enkle TRT tiltak for å dempe tinnitusplagene.

Bedriftslegen skrev 10.12.08:

...

... har et sterkt ønske om å fortsette flyging. Min bekymring for en mulig forverring av tinnitus er diskutert med ham.

Jeg mener på denne bakgrunn at det er forsvarlig og innenfor en akseptabel risiko at han begynner å fly igjen. Jeg vil tilføye at han bare skal fly når hans verneutstyr er i orden.

Fastlegen noterte 16.10.12: "Pas. angir plager med støy. Han kaller det hyperacusis. Alle lyder stort sett plager han slik at han kan bli meget irritert. ...".

B. legevakt noterte 11.11.16:

... Ble forflyttet til Redningstjenesten i 2010 for å kunne fly en annen helikoptertype. Dette har han gjort inntil nylig, men pga en helikopterstyrt på S ble alle disse, modellene satt på bakken. Han ble da tilbakeført til sin gamle stilling og til sin eldre, bråkete helikoptertype. Har nå fått øresmerter og tinnitus på ny, og det er mer uttalt enn tidligere. Sterk stikkende smerter i høyre øre. Konstant sterk tinnitus. Lyder blir forvrengt. Får ikke sove om nettene pga tinnitus. Føler seg ikke i stand til å fly slik det er nå. ...

Forsikrede ble undersøkt 23.1.17 hos B. ØNH som uttalte:

...

Toneaudiogram: Nevrogent deiskanttap bil. Progresjon fra 0.

Taleaudiogram: Viser god diskriminasjon bil. 100% diskriminasjon for ensstavellesord.

...

Vurdering:

Tinnitus og hyperacusis. Progresjon av larmskade fra 08. Tilfredstiller fortsatt krav til hørsel og sertifikat klasse 1. PT sykemeldt pga tinnitus/hyperacusis. Henviser ham til utprøving av høreapp evt. tinitusmasker.

Forsikrede søkte 8.2.17 Nav om å få godkjent larmskade, tinnitus, hyperacusis, mv. som yrkessykdom. Søknaden var vedlagt utfylt skjema om larmpåvirkning i arbeid med nærmere beskrivelse av påvirkning, påvirkningstid, hørselsbeskyttelser, mv. Det er krysset av "Nei" på spørsmål om støy på fritiden.

Arbeidsgiver meldte hyperacusis og tinnitus i skademelding til Nav 6.4.17:

... har vært ansatt i B N som helikopterpilot siden 10.07.2000 Han har fløyet linjeflyging offshore og også søk- og redningstjeneste. Han har fløyet flere helikoptertyper: AS332, S-92 og EC225. Det er når han flyr S-92 at hyperakusis oppstår.

Rådgivende overlege i Nav, spesialist i arbeidsmedisin, V., uttalte 24.4.17:

Karakteristisk bilateral larmskade er påvist første gang 140513 i foreliggende dokumentasjon. Tinnitus og hyperakusis er dokumentert før bilateral støyskade er påvist, og støyskaden kan derfor ikke vurderes å være hovedårsak til tinnitus og hyperakusis.

Et poliklinisk notat av 23.5.17 omtaler store problemer med hyperakusis og at forsikrede er preget psykisk av det. Audiogram viste "bilat sensorinevrogent tap i diskant, lettgradig tap. PTA 20dB høyre og 16dB venstre. Taleaudiometri 100% ved 40dB bilat. Ubehagelighetsterskler mllom 50-70dB bilat".

I nytt poliklinisk notat 6.7.17 heter det: " Pasienten lider kraftig under plagene. Tinnitusen kan han leve med, men hyperacusisplagene er i ferd med å invalidisere ham."

Selskapets rådgivende lege, spes. i arbeidsmedisin, dr. B., uttalte 26.1.18:

Vurdering:

Skadelidte har uten tvil en betydelig støyeksposering i sitt yrke som helikopterflyver i omtrent 30 år, og det er sannsynlig at denne kan ha ført til hørselsplager som beskrevet. Man vurderer det slik at det er rimelig å bruke tidspunktet 03.07.07 som konstanteringsstidspunkt for støyskaden.

Man vurderer det videre slik at skadelidte har sannsynliggjort at han lider av støyskade som forårsaket av den aktuelle støypåvirkningen i hans yrke. Diagnosekriteriene for den aktuelle sykdommen det gjelder er oppfylt. Man bemerker dog at kurvene ikke er typisk for en larmskade, men man aksepterer en larmkomponent på bakgrunn av spesialist i ØNH sykdommer, L, sin vurdering som viser til larmskade.

Det er nødvendig for vurderingen å få utskrift av taleaudiometrikurvene som ble tatt av skadelidte på H sykehus den 23.05.2017 for å vurdere medisinsk invaliditet.

Nav godkjente 30.1.18 larmskade som yrkessykdom fra 1.5.13, som var første måneden larmskaden ble påvist. Nav godkjente ikke øresus og hyperacusis. I oversendelsesbrev til Nav klageinstans 8.6.18, uttalte Nav at det er dokumentert at forsikrede hadde "tinnitus og hyperacusis i perioden fra 2007 til 2010. Larmskade ble påvist første gang i audiogram datert 14.05.13, og yrkessykdommen kan dermed ikke være hovedårsak til plager som oppstod før yrkessykdommen". Nav klageinstans har opprettholdt avslaget.

Forsikrede krevde 4.3.19 ménerstatning, erstatning av lidte og fremtidige merutgifter, og av sitt inntektstap fra 2016 og fremover. Lidt inntektstap var da beregnet til omtrent 3,2 millioner kroner. Han uttalte at spørsmålet om fremtidig uførhet måtte stå åpent til dette var avklart, men krevde samlet kr 5,23 millioner + ménerstatning.

Selskapet ga uttrykk for usikkerhet mht. om det forelå årsakssammenheng, men tilbød en minnelig løsning basert på 100 % grunnerstatning og 5 % ménerstatning. Tilbudet ble ikke akseptert og selskapet utbetalte deretter, av prosessøkonomiske hensyn og for å etablere et skjæringstidspunkt, 100 % grunnerstatning, jf. brev 23.4.19. Selskapet har ikke betalt ménerstatning og har fremhevet at utbetalingen ikke innebærer aksept av ansvarsgrunnlag eller årsakssammenheng. Selskapet har også dekket deler av forsikredes utgifter til juridisk bistand, jf. brev 12.3.18.

Forsikrede har i det vesentlige anført at han som følge av yrkesrelatert larmskade, tinnitus og hyperacusis har rett til erstatning for lidt inntektstap, grunnerstatning, ménerstatning og ytterligere dekning av sine utgifter til juridisk bistand. Selskapets utbetaling må anses som delvis dekning av lidt tap. Selskapet kan ikke ensidig sette et skjæringstidspunkt, men må følge avtale eller domstidspunkt, jf. LE-2008-109931 jf. Rt. 2006 s. 684, Rt. 2009 s. 425 avsnitt 29, og Kjelland – Erstatningsrett 2016 s. 338.

Rådgivende leges vurdering viser for støyskadens del at diagnosekriteriene for larmskade er oppfylt, og at det er tale om en støykomponent, med konstateringstidspunkt juli 2007. ØNH-spesialist L satte diagnosen H93.1 / H83.3 i skjemaet ved melding til arbeidstilsynet. ØNH-spesialistene, som har vurdert saken, har knyttet plagene til den støyen forsikrede har vært utsatt for. Rådgivende lege har også vurdert at hans tinnitus og hyperacusis er forårsaket av støyeksposeringen i yrket. Disse plagene var til å begynne med av forbigående art, men da han

etter en periode med tilrettelegging, ble overført til en mer støyede maskintype manifesterte plagene seg som kroniske og er årsak til sykmeldingen.

Selskapet har erkjent ansvar for inntektstapet, se brev 12.3.18, hvor det ble tatt skritt for å dokumentere inntektstapets omfang og hvor det ble vist til tapsbegrensningsplikten.

Sikkerhetsventilen i yfl. § 11 første ledd bokstav c, gir uansett grunnlag for erstatning av tinnitus og hyperacusis. Høyesterett har markert at bestemmelsene skal tolkes på bakgrunn av hensynet bak forsikringsordningen. I Rt. 2009 s. 14276 avsnitt 22 fremgår det at det er klart at man ikke på prinsipielt grunnlag kan utelukke tinnitus som dekningsmessig også utover de situasjoner som reguleres av § 11 første ledd bokstav b.

Hørselplagene er sammensatte og består av nedsatt hørsel, tinnitus (øresus), hyperakusis (overfølsomhet for lyd), misofoni (selektivt lydfølsomhetssyndrom) og fonofobi (lydfobi, frykt for lyder) samt smerter i ørene.

Saken er egnet for tvisteløsning i nemnda, sml. tidligere avgjørelser FSN-7379, FSN-5472, FSN-6279, FSN-7313, 2011-468, 2018-723 og 2011-605.

Selskapet har i det vesentlige anført at saken reiser kompliserte og omfattende medisinske, juridiske og bevismessige problemstillinger som ikke egner seg for nemndas skriftlig saksbehandling, jf. avgjørelse 2015-490, 2016-171, 2016-201, 2016-232 og 2017-642.

Det er bare listesykdommene og evt. følgetilstander av disse, som godkjennes som yrkessykdommer, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav b, sammenholdt med folketrygdloven § 13-4 og yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav D. Det er ikke dokumentert at forsikredes hørselstap er en larmskade. Audiometrimålingene viser ikke en hørselsnedsettelse som er karakteristisk for en larmskade, men synes å tilsvare et aldersbetinget hørselstap. Omfanget av skadelig støypåvirkning og effekten av verneutstyr er ikke tilstrekkelig avklart. Selskapet bestrider derfor at det foreligger en larmkomponent som er årsak til hørselstapet, slik rådgivende lege indikerer. En eventuell "larmkomponent", betyr dessuten ikke at hele svekkelsen er å anse som en yrkessykdom. Uttalelsen sier uansett ikke noe om tinnitus og hyperacusis, eller om årsaken til funksjonsnedsettelsen. Hørselstap i seg selv vil uansett normalt ikke medføre ervervsmessige konsekvenser. En tentativ diagnose oppgitt i et skademeldingsskjema er for øvrig uten betydning all den tid den ikke støttes av tidsnære funn og undersøkelser.

Den medisinske dokumentasjonen viser at tinnitus og hyperacusis oppstod før det forelå et hørselstap som eventuelt kan knyttes til en eventuell larmskade. Det er da ikke sannsynliggjort at tinnitusen er en faktisk følge av en yrkessykdom/listesykdom. Selskapet er ikke bundet av Navs godkjennelse av larmskade som yrkessykdom. Nav har dessuten avslått godkjennelse av tinnitus og hyperacusis.

Sikkerhetsventilen i yfl. § 11 første ledd bokstav c får ikke anvendelse. Saken i Rt. 2009 s. 1427 gjaldt konstateringstidspunktet etter yfl. § 21. Høyesterett har ikke tatt stilling til om tinnitus anses som en selvstendig lidelse som er omfattet av yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav c. Det er vist til at belastningslidelser over tid ikke anses som yrkesskade.

Selskapet må kunne utbetale 100 % grunnerstatning med befriende virkning, og derved etablere et skjæringstidspunkt, så lenge kravstiller ikke bidrar til at saken finner sin løsning. Dette prinsippet har støtte i juridisk teori, og er lovfestet i skl. § 3-2a (inntektstapserstatning til barn).

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken reiser spørsmål om forsikredes tinnitus og hyperacusis, gir rett til ytterligere utbetaling, og særlig om bestemmelsen i yfl. § 11 første ledd bokstav c får anvendelse. Den reiser dessuten enkelte andre spørsmål.

Nemnda behandler først om det foreligger en yrkessykdom, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav b. Etter denne bestemmelsen dekker yrkesskadeforsikringen "skade og sykdom" som i medhold av folketrygdloven § 13-4 er likestilt med yrkesskade. Etter nevnte § 13-4 første ledd er bare visse yrkessykdommer omfattet. Disse fremgår av forskrift 11. mars 1997 nr. 220 om yrkessykdommer, klimasykdommer og epidemiske sykdommer som skal likestilles med yrkesskade. Sykdommer som ikke er tatt inn i forskriften er ikke dekket av yrkesskadeforsikringen med mindre bestemmelsen i yfl. § 11 første ledd bokstav c får anvendelse.

Yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav D angir "Nedsatt hørsel som skyldes larm fra maskiner, verktøy, prosesser og annet" som en yrkessykdom som skal likestilles med yrkesskade. Det følger av ordlyden at tinnitus og hyperacusis ikke skal anses som "nedsatt hørsel" i forskriftens forstand. Men følgetilstander av nedsatt hørsel/larmskade, kan godkjennes som yrkessykdom og gi rett til erstatning under yrkesskadeforsikringen, se Rt. 2009 s. 1427 avsnitt 16. Slik godkjennelse forutsetter imidlertid at det foreligger en larmskade og at det er denne larmskaden som har forårsaket tinnitus og hyperacusis. Tinnitus og hyperacusis som er direkte forårsaket av støy, gir således ikke rett til erstatning etter yfl. § 11 første ledd bokstav b.

Nemnda ser så på om det foreligger en larmskade, og når den i tilfelle oppstod. Det er i utgangspunktet kravstilleren – forsikrede – som må sannsynliggjøre at det foreligger nedsatt hørsel som følge av larm – en støyskade.

I Rundskriv R13-04-FOR-J15 uttaler Nav om larmskade:

Bekreftelse på at nedsatt hørsel skyldes skadelig støy finner vi ved hørselsmåling – audiometri. Ved måling av hvordan rene toner oppfattes finner vi da karakteristiske forandringer i hørselskurven, en "dip". Til å begynne med – de første 10-15 årene – ser en senkning av kurven for høye toner ved 4000 Hz (dobbelte svingninger) eller 3000-6000 Hz. Senere kommer svekkelse også av dypere toner ved 2000 Hz og 1000 Hz.

Slike forandringer finner vi altså ved rentone- audiometri som tegn på larmskade ...

Når det gjelder fastsetting av skadetidspunkt, legger en vanligvis til grunn tidspunktet da skaden første gang ble påvist ved hjelp av rentoneaudiometri. ...

ØNH spes., dr. med. L. har uttalt at det forelå en larmskade allerede i 2008, jf. meldingen til arbeidstilsynet 10.11.08. Selskapets rådgivende lege har med henvisning til dr. L. lagt til grunn at det foreligger en hørselskomponent i hørselsskaden med konstateringstidspunkt 3.7.07.

Det fremlagte audiogrammet viser imidlertid ikke noen karakteristisk "dip" før i 2013, jf. erklæringen til rådgivende overlege i Nav, og nemnda kan vanskelig se at det er sannsynliggjort noen larmskade før 2013. Nemnda finner det imidlertid tilstrekkelig sannsynliggjort at forsikrede har larmskade/larmkomponent i 2013. En larmskade alene medfører imidlertid normalt ikke noe innteksttap, og det er heller ikke dokumentert at larmskaden/-komponenten gir forsikrede en varig medisinsk invaliditet. Nemnda finner det da ikke sannsynliggjort at forsikrede har krav på utbetaling pga. larmskaden/-komponenten.

Tinnitus og hyperacusis kan godkjennes etter regelverket som følgeskade til larmskaden. Plager med tinnitus og hyperacusis forelå imidlertid før målingen i 2013, og plagene fremstår da ikke som følgeskader av larmskaden/-komponenten, jf. også vurderingen til Navs rådgivende lege. Det er ikke lagt frem sakkyndige utredninger om sammenhengen mellom larmskaden og forsikredes øvrige plager. Regelverket åpner for at en forverring av en underliggende sykdom kan godkjennes, men den anførte forverringen i 2016, dvs. etter at støyskaden ble påvist, er etter nemndas syn ikke

tilstrekkelig til alene å sannsynliggjøre årsakssammenheng mellom støyskaden og forverringen og nemnda kan ikke, slik saken står, se at det er sannsynliggjort at plagene med tinnitus og hyperacusis er følgetilstander til larmskaden.

Nemnda behandler derfor forsikredes anførsel om at plagene med tinnitus og hyperacusis er omfattet av bestemmelsen i yfl. § 11 første ledd bokstav c. Bestemmelsen åpner for at også andre sykdommer enn de som fremgår av yrkessykdomsforskriften kan dekkes av yrkesskedeforsikringen. I forarbeidene vises det til tilfeller hvor en sykdom burde ha vært tatt inn i listen, men foreløpig ikke er det, se Ot.prp. nr. 44 (1988-1989) s. 56. Verken tinnitus eller hyperacusis fremgår av forslaget til ny yrkessykdomsregulering i NOU 2008: 11 Yrkessykdommer. Dette taler mot at plagene er omfattet av bokstav c.

Nemnda har i den videre drøftelsen av om yfl. § 11 første ledd bokstav c får anvendelse delt seg i et flertall og et mindretall.

Finansklagenemnda Persons flertall, leder, Bjønness og Sande Kvålen, bemerker:

I Rt. 2011 s. 368 behandler Høyesterett anvendelsesområdet til bokstav c i avsnitt 45-49. Det ble der pekt på at lovgiver har gitt uttrykk for at bestemmelsen ikke skulle ha et vidt anvendelsesområde, men skal fungere som en sikkerhetsventil for tilfeller som ligger nær opp til hva som dekkes etter bokstav a eller b.

I Rt. 2009 s. 1427 uttaler førstvoterende i avsnitt 22 at han for sin del fant det klart "at man ikke på prinsipielt grunnlag kan utelukke tinnitus som dekningsmessig også utover det som reguleres av § 11 første ledd bokstav b". I den saken, som prinsipielt gjaldt overgangsbestemmelsen i yfl. § 21, tok retten imidlertid ikke stiling til om skadelidtes tinnitus var dekket under bokstav c.

Yrkesskedeforsikringens formål er å gi ansatte rett til erstatning for skader og sykdom som skyldes vedkommendes arbeid. Forsikringen omfatter likevel ikke alle plager som skyldes den skadelidtes arbeid. Lovgiver har således uttrykkelig uttalt i forarbeidene til loven at belastningslidelser ikke skal være dekket, se Ot.prp. nr. 44 (1988-1989) s. 55. Hovedbegrunnelsen for dette er angitt å være administrative og økonomiske konsekvenser av å inkludere slike lidelser. Selskapet har anført at dette taler mot å inkludere tinnitus under bokstav c. Flertallet er uenig i at tinnitus og hyperacusis som står i klar årsakssammenheng med regelmessig støy som den forsikrede regelmessig utsettes for i sitt arbeid for arbeidsgiver, ikke skal kunne anses som yrkessykdom etter yfl. § 11 bokstav c. Flertallet finner ikke grunn til å tillegge det forhold at tinnitus og hyperacusis ikke var medtatt i forslaget til ny yrkessykdomsregulering lagt frem i 2008, vekt. Det som er utslagsgivende etter flertallets syn er at tilfeller som ligger helt opp til det som dekkes etter bokstav b også bør være dekket av forsikringen etter bokstav c. I denne forbindelse viser flertallet til at tinnitus dekkes når det er en følgesykdom til en hørselsskade. Flertallet finner det da urimelig at tinnitus og hyperacusis som skyldes samme støykilde som hørselsskaden, ikke skulle være dekket bare fordi det er blitt konstatert først.

I den foreliggende saken er det etter flertallets syn en klar årsakssammenheng mellom forsikredes plager tinnitus og hyperacusis og hans arbeid som helikopterflyger. Det er ikke fremlagt opplysninger som tilsier at forsikrede har vært utsatt i sin fritid for påvirkning som har fremkalt disse lidelsene. Flertallet er etter dette på grunnlag av epikrisen fra B. ØNH av 23.1.17 kommet til at forsikredes tinnitus og hyperacusis må anses som omfattet av yrkesskadedekningen fra primo 2017.

Mindretallet, Giertsen og Grøndalen, bemerker:

Mindretallet er av den oppfatning at forsikredes tinnitus og hyperacusis ikke kan godkjennes som en yrkesskade etter yfl § 11 første ledd bokstav c. Det er ikke tvilsomt at forsikredes tinnitus og hyperacusis oppsto mange år før det ble konstatert et hørselstap. Mindretallet anser derfor for det første konstateringstidspunktet for disse plagene til å være i 2008, og ikke først på det tidspunktet hørselstapet ble konstatert mange år senere. Dette har betydning først og fremst i forhold til hvilket selskap som eventuelt er forpliktet til å behandle saken, men har etter mindretallets syn også betydning ved vurderingen av anvendelsen av bokstav c i et tilfelle som dette.

Tinnitus er videre godkjent som følgeskade (til listesykdom) kun i de tilfellene der det er en følge av et hørselstap. Begrunnelsen for dette er de vanskelige årsaksvurderingene som må gjøres i de fleste saker som omhandler tinnitus. Også hva gjelder hyperacusis er de generelle årsaksforholdene uklare, og selv om støytraume er et av mulige årsaker, fremkommer en rekke andre mulige generelle årsaker. Felles for begge disse plagene er at de har store likhetstrekk med belastningsslidelser. Belastningsslidelser er av lovgiver besluttet at ikke skal gi de særrettighetene som følger av Yrkesskadeforsikringsloven, med unntak av de sykdommer som altså er positivt opplistet med hjemmel i bokstav b. Yfl. § 11 første ledd bokstav c er ment å skulle ha en meget begrenset rekkevidde. Det var ikke meningen at alle lidelser som hadde sin årsak i arbeidet skulle omfattes av dekningen. I motsetning til de tilfellene som er behandlet av Høyesterett i Rt. 2004 s. 261 (blodpropp) og Rt. 2008 s. 1646 (bolteløft) er det klart at plagene/ skaden i vår sak har utviklet seg over mange år – slik tilfellet er ved de fleste belastningsslidelser. I tillegg kommer at det er uklart om hørselstap kan knyttes til en larmskade, da audiometrimålingene ikke viser en hørselsnedsettelse som er karakteristisk for en larmskade. Etter en totalvurdering er derfor mindretallet av den oppfatning at det ikke blir riktig anvende den snevre unntaksbestemmelsen i bokstav c på et tilfelle som dette.

Den samlede nemnda kommentere avslutningsvis enkelte spørsmål som er tatt opp av partene i deres anførsler:

Nemnda ser først på spørsmålet om skjæringstidspunkt/oppgjørstidspunkt for beregningene av hhv. lidet og fremtidig inntektstap. Selskapet har som nevnt utbetalt 100 % grunnerstatning ultimo april 2019 for å "etablere et skjæringstidspunkt". Forsikrede bestrider at selskapet ensidig kan etablere et skjæringstidspunkt og mener at oppgjørstidspunktet enten må være avtalt eller fastsatt av domstol.

Ved behandlingen av spørsmålet om skjæringstidspunkt har nemnda delt seg i et flertall og et mindretall.

Finansklagenemnda Persons flertall, leder, Giertsen og Grøndalen, bemerker:

Nemnda behandlet spørsmålet senest i avgjørelse 2020-111 og uttalte der med henvisning til de tidligere avgjørelsene FSN-6913 og FKN-2010-341, at ved oppgjør etter de standardiserte reglene i forskrift 21.1290 nr. 1027 om standardisert erstatning etter yrkesskadeforsikringsloven (standardforskriften) er tidspunktet skjæringstidspunktet for tap i fremtidig erverv, tidspunktet da oppgjøret fant sted.

Etter standardforskriften beregnes tapte inntekter og tap av fremtidige inntekter forskjellig.

Inntektstapet i tiden frem til oppgjørstidspunktet erstattes individuelt, se § 2-3 jf.

skadeserstatningsloven § 3-1, mens tap i fremtidig inntekt fastsettes som en grunnerstatning beregnet etter forskriften § 3-2 jf. § 3-1. Det kan derfor være gunstig for den forsikrede å få skjæringstidspunktet/oppgjørstidspunktet utskutt så lenge som mulig. Men det er ikke noe som

etter flertallets syn kan tillegges vekt ved avgjørelsen av hva som er skjæringstidspunkt i det enkelte tilfellet.

Forskriften benytter uttrykket "oppgjørstidspunktet". Det kan forstås som en henvisning til domstidspunktet, til et avtalt tidspunkt, eller til det tidspunktet forsikringsselskapet har foretatt utbetaling for en tapspost. Det er således også et spørsmål om bestemmelsen refererer til et samlet oppgjør av alle erstatningsposter eller bare til – som i dette tilfellet – utbetalingen av en erstatningspost. Høyesterett har ikke tatt standpunkt til tolkingen. Det foreligger noen avgjørelser fra lagmannsrettene, dvs. i saker som er bragt inn for retten, hvor domstidspunktet eller avtalt tidspunkt er lagt til grunn.

Fremtidstapet av inntekt er standardisert. Selskapet har utbetalt et fullstendig oppgjør etter standardforskriften, dvs. 100 % på utbetalingstidspunktet. Det er ønskelig at erstatning ved yrkesskade blir fastsatt og utbetalt så raskt som mulig. Forsikrede har således mottatt den fulle erstatningen av sitt tap i fremtidig inntekt. I samsvar med Høyesteretts uttalelse i Rt. 1997 s. 1044 på s. 1048 mener flertallet at det utbetalingstidspunktet må være det avgjørende for oppgjørstidspunktet for fremtidstapet.

Mindretallet, Bjønness og Sande Kvålen, bemerker:

Mindretallet mener at utbetalingstidspunktet for grunnerstatning ikke danner grunnlaget for et "oppgjørstidspunkt" etter forskriften § 3-1 i foreliggende sak.

Dersom partene ikke er enige om et oppgjør, er utgangspunktet at domstidspunktet danner grunnlaget for oppgjørstidspunktet, jf. LB-2009-106712 og LE-2008-109931. Et utbetalingstidspunkt kan anses som et oppgjørstidspunkt før enighet er oppnådd, men det forutsetter at de vesentligste grunnelementene i saken er klarlagt. I FinKN-2020-111 var "partene (...) enige om vesentlige sider av erstatningsutmålingen, slik selskapet har anført". I FinKN-2020-111 kom tilbudet om utbetaling av fremtidig tap cirka en måned etter forsikrede hadde fått vedtak om 100 % uføretrygd. Dette var på et tidspunkt rundt 7 år etter skadehendelsen, og det var allerede fastsatt en VMI på 35 % flere år tidligere.

I denne saken startet sykemeldingsperioden i november 2016. Forsikrede fremsatte krav om full erstatning i brev av 4.3.19. Forsikrede mottok da arbeidsavklaringspenger og presiserte at fremtidig uføregrad ikke var avklart. VMI var da heller ikke avklart. Selskapet kom med et tilbud om minnelig løsning 10.4.20, som forsikrede ikke aksepterte. Den 23.4.20 opplyste selskapet at det utbetalte grunnerstatning for fremtidig tap under yrkesskadedekningen. Selskapet opplyste samtidig at det verken var enig i at det forelå ansvarsgrunnlag eller årsakssammenheng i saken.

Grunnerstatningen representerer kun en del av erstatningen etter yfl. § 12. Forsikrede kan få høyere utbetaling ved individuelt utmålt erstatning for lidt inntektstap. En regel om at utbetaling av grunnerstatningen alltid er avgjørende for skjæringstidspunktet vil kunne åpne for en uheldig praksis med forsøk på å avkorte perioden for individuelt utmålt tap, før faktum er tilstrekkelig avklart. Etter mindretallets syn er foreliggende sak et eksempel på dette, og da må "oppgjørstidspunktet" endres i henhold til ovennevnte.

Den samlede nemnda er ikke enig i forsikredes anførsel om at selskapets brev 12.3.18 kan forstås som en ansvarserkjennelse av hans inntektstap og heller ikke at den fremlagte dokumentasjonen av inntektstapet samlet sett skulle innebære at selskapet har forpliktet seg til å erstatte hele det påløpte inntektstapet.

Saken er avgjort under dissens med hensyn til spørsmålet om anvendelsen av bestemmelsen i yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav c og for så vidt gjelder oppgjørstidspunktet. Avgjørelsen er utformet i samsvar med flertallets syn.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis i det alt vesentlig medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Ingrid Sande Kvålen (forbrukerrepresentant).